

Oficialitat del català a Europa: un únic camí

BERNAT JOAN I MARÍ

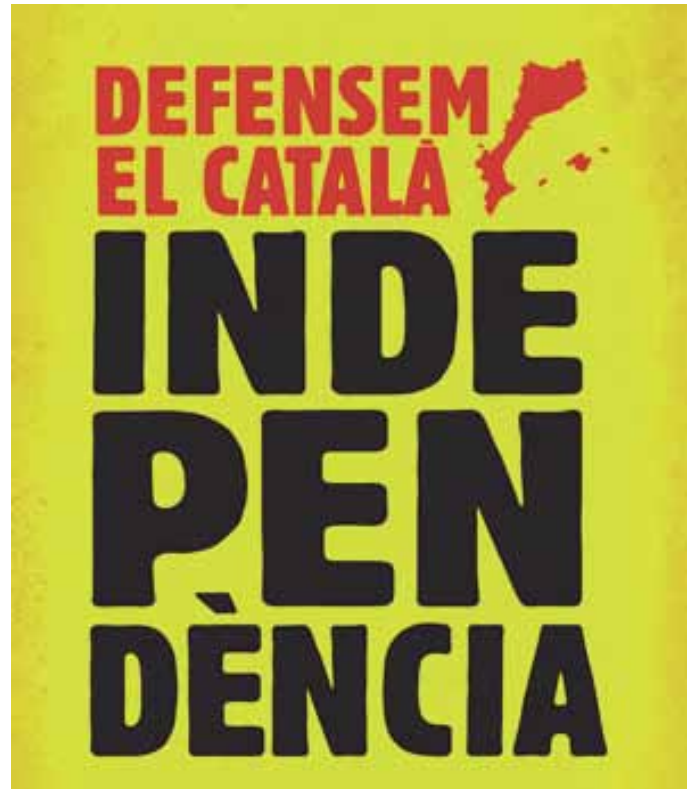
Durant els anys del peix al cove, molts catalans varen creure que es podia aconseguir un grau important de normalitat lingüística i nacional sense haver d'optat decididament per la sobirania política. Es tractava d'anar fent, i, com es diu popularment, qui dia passa any empeny. Però el temps acaba posant-ho tot a lloc.

En aquella llarga etapa de construcció autonòmica —indispensable per a poder haver arribat on som ara, d'altra banda— es considerava possible que la llengua catalana assolís la seua plena normalitat d'ús social, que existís un grau important d'autonomia política, que Catalunya tengués comitè olímpic propi i seleccions esportives nacionals, i fins i tot que pogués decidir els seus propis plantejaments socioeconòmics sense comptar amb un estat propi. Això, que per a molts catalans era la cosa més normal del món, fora de Catalunya, o, a tot estirar, fora del conjunt dels Països Catalans, no s'entenia de cap de les maneres. Voleu seleccions nacionals? Voleu comitè olímpic? Voleu que el català sigui llengua oficial de la Unió Europea? Sí a tot. Voleu la independència? No ens ho hem plantejat. Tot allò feia ballar el cap, i no hi havia qui ho entengués.

Aleshores, la «qüestió catalana» era, certament, una qüestió interna del Regne d'Espanya, i poc es plantejava de donar-li una dimensió internacional, encara que s'ha de reconèixer que algunes persones, entre elles el president Pujol, cultivaven les seues relacions internacionals i procuraven que existís un cert coneixement de Catalunya, encara que resultàs una mica difús.

En aquests darrers anys, emperò, el procés català s'ha accelerat a una velocitat que no guarda cap relació amb els ritmes que se segueixen a la resta d'Europa. El procés de construcció europea no s'ha accelerat. Ben al contrari: pens que la crisi ha contribuït a alentir-lo. El procés d'esborrament definitiu de les fronteres en el si de la Unió Europea tampoc no s'ha mantingut al ritme que era esperable fa uns pocs anys. Ara mateix estam assistint a les temptatives per part d'alguns estats —notablement, del Regne Unit— per posar traves a la lliure mobilitat de treballadors dins la Unió.

Catalunya, en canvi, ha posat la directa. Segurament la societat catalana està fent de la necessitat virtut, i ha entès, col·lectivament, que la identitat, la llengua i la cultura pròpies tan sols es poden salvar si es compta amb un estat que les aixoplugui. És a dir, amb un estat propi. I, al costat dels trets d'identitat, hi tenim aspectes que toquen molt directament també els nostres conciutadans que no els comparteixen, com ara l'economia. Un decalatge fiscal com el que el conjunt dels Països Catalans pateix amb relació a l'Estat és completament insostenible, a la llarga i, en alguns casos, fins i tot a la curta. De manera que comptar amb una hisenda pròpia i tenir la clau per als propis recursos constitueix, ara mateix, una necessitat peremptòria per al conjunt de la societat.

Els més pessimistes, a hores d'ara, encara es demanen si hi serem a temps. Però no hi ha dubte que, dins la societat catalana, s'ha encetat una etapa d'il·lusió i d'esperança, que contrasta poderosament amb l'estat d'ànim que, a causa de la crisi econòmica i de la manca de perspectives de futur, es pot observar pertot arreu. Ens trobam en un moment en què fins i tot podem constituir un far d'esperança per als nostres veïns que no es trobin ofuscats pel nacionalisme i la ideologia.

En aquest sentit, em permet de remarcar dues consideracions que em varen arribar, de dues persones diferents, des de Madrid. La primera, a càrrec del professor Moreno Cabrera, és molt significativa: Espanya necessita una sotragada de grans dimensions —i aquesta sotragada pot venir, perfectament, a causa del procés català cap a la independència— per a poder dur a terme una autèntica reforma al seu interior. Si aquesta sotragada es produeix, Espanya tindrà una gran oportunitat per a «reinventar-se»: podrà deixar de banda la monarquia corcada i caduca que pateix, podrà posar a ratlla l'oligarquia agrària que xucla la sang de tot el país des de fa uns quants segles, i podrà generar unes noves elits més modernes i civilitzades que treballin pel bé comú. Fins i tot des de la perspectiva «espanyolista», tot són guanys: Espanya perdrà Catalunya (i, si tot va com ha d'anar, darrere hi vendran les Illes Balears, l'antic Regne de Mallorca, i el País Valencià, l'antic Regne de València), però guanyarà la democràcia, la transparència i un grau més elevat

de llibertat i de civilització. La transacció —hi insistesc: fins i tot per als «espanyolistes»— s'ho ben val.

L'altre missatge em va arribar de boca del director d'un col·legi major madrileny on vaig anar a fer, fa poc menys d'un any, una conferència sobre el procés de Catalunya cap a la independència. Després de la dissertació —amb un públic farcit d'estudiants i de professors de Ciències Polítiques, Sociologia, Història...— els organitzadors varen muntar un sopar, on poder parlar en petit comitè i més distesament i llarga. Durant el sopar, la persona esmentada se'm va adreçar i em va dir unes paraules que em varen tocar profundament: «Com a mínim, vosaltres teniu un projecte! Ara mateix nosaltres no tenim res que s'hi pugui comparar.»

Duim anys i panys reivindicant l'oficialitat del català a Europa. Consideram que, en bona lògica, el català hauria de ser una de les llengües oficials de la Unió Europea, tenint en compte que és la novena llengua més parlada del continent i que el seu gruix de producció literària, científica o cultural en general és ben comparable amb el de les llengües que tenen un volum de parlants com la nostra. Per tant, seguint estrictament i fredament les dades estadístiques, el català hauria de ser una de les llengües oficials de la Unió Europea. Però no ho és.

En una determinada etapa, férem un esforç important per forçar que la lògica es convertís en realitat, i s'impulsaren diverses campanyes i iniciatives perquè la situació del català davant la Unió Europea fos la mateixa que la de l'hongarès, el txec, l'eslovac, l'eslovè, el lituà, el suec o el danès. Però no ens en vàrem sortir. Sempre hi havia algú disposat a tancar-nos la porta. I, generalment, qui feia més esforços per tancar-nos la porta era qui teòricament ens l'hauria d'haver oberta, si realment ens hagués representat. Aleshores, una majoria de catalans encara confiava en la reforma de l'Estat espanyol i pensava que, realment, algun dia ens representaria.

És justament aquesta consideració la que ha canviat radicalment durant aquests darrers anys. Els representants de l'Estat espanyol, a dins i a fora de les fronteres del Regne d'Espanya, s'han esforçat tant com han pogut per no representar els catalanoparlants. S'han escarrassat infatigablement per deixar ben clar que ells només assumeixen una llengua, una cultura i una nació. I, per tant, per deixar clar i llampant que no ens representen.

Però també resulta igualment evident i de sentit comú que no hi pot haver tot un país, milions de ciutadans de la Unió Europea, que no estiguin representats per ningú. Per tant, ens caldrà construir la nostra pròpia eina de representació. I serà aquesta eina la que garantirà l'oficialitat de la llengua catalana a Europa.

A la Unió Europea són llengües oficials les que reclamen els estats. La majoria en reclamen només una (hi ha alguna excepció: Irlanda, per exemple, va reclamar, juntament amb l'anglès, l'oficialitat del gaèlic irlandès). Però en podrien reclamar més. Bèlgica no és en cap organisme internacional que no reconegui l'oficialitat de les seues tres llengües. Se suposa que el Regne d'Espanya podria fer el mateix. Però els seus representants han decidit no fer-ho. I, amb aquesta decisió, ens han mostrat d'una manera ben clara el camí que hem de seguir per a aconseguir tots aquells objectius que hem mantengut al llarg dels anys: l'oficialitat del català a Europa, sí, i, al seu costat, la presència internacional, el comitè olímpic, les seleccions, l'autonomia econòmica, i tot plegat. El camí no pot ser més clar, i ens l'han traçat amb una perfecció mil·limètrica. ♦

PASTISSERIA BOMBONERIA CONFITERIA GELATERIA

Major de Sarrià, 57
08017 Barcelona
Tels. 93 203 07 14 - 93 203 00 04

Pl. de Sarrià, 12-13
08017 Barcelona
Tel. 93 203 04 73 - Fax 93 280 65 56